

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede in Heuvelland (Kemmel)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 juni 2017 tot voorlopige bescherming als monument van de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede in Heuvelland (Kemmel);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 29 juni 2017 tot en met 29 juli 2017 en waarvan de behandeling van de opmerkingen, bezwaren en het advies van de gemeente is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede aantoonst;

Overwegende dat de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede historische waarde bezitten die als volgt wordt gemotiveerd:

De mijnkrater getuigt van de ondergrondse mijnenoorlog zoals die in de periode 1914-1918 op het front in de Westhoek werd gevoerd. Kenmerkend voor de Eerste Wereldoorlog was zijn statische karakter: een vier jaar durend, bloedig conflict dat tot volledige stilstand was gekomen. Bovengronds lukte het niet om tot een doorbraak te komen en dus probeerde men het ondergronds. Historisch gezien paste de techniek van ondermijningen in de traditie van de belegering van vestingen, zoals die in lang vervlogen tijden vaak was toegepast.

De Maedelstede mijnkrater is één van de restanten van de mijnschlag die op 7 juni 1917 met de gelijktijdige ontploffing van 19 dieptemijnen uitbarstte. De site maakt deel uit van het slagveld van de derde slag om Ieper (juni-november 1917) en markeert samen met de andere relikten de historische frontlijn van waaruit het geallieerde offensief vertrok. Bijzonder aan de mijnschlag is dat hij een in de tijd en ruimte beperkte doorbraak op het front in de Westhoek realiseerde, in tegenstelling tot eerdere initiatieven elders op het westelijke front. Het schema van de mijnschlag onderging in de jaren tussen het bedenken van het plan en de uitvoering verschillende veranderingen. Het toevoegen van nieuwe locaties aan het oorspronkelijke schema was er daar één van: Maedelstede was één van die laatste toevoegingen. Pas enkele dagen voor het offensief was de springlading klaar.

Goed bewaarde landschappelijke relikten van de Eerste Wereldoorlog die nog zichtbaar zijn op het terrein, zijn zeldzaam. Na de oorlog lag de frontzone bezaaid met miljoenen granaattrechters en resten van militaire infrastructuur. Tijdens de reconversie van het oorlogslandschap naar een genormaliseerde, leefbare agrarische omgeving werden de meeste oorlogsrelikten weggewerkt: gronden werden geëffend, landbouwterreinen gediepground, loopgraven ontmanteld, percelen opnieuw gebruiksklaar gemaakt. De

mijnkrater is één van de weinige relictten van het vroegere oorlogslandschap die nog in situ op het terrein herkenbaar is. De Maedelstede krater geeft de ligging van de Duitse linies aan;

Overwegende dat de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Bij de explosie van de ingegraven mijn kwamen manschappen om die op dat moment de voorste loopgraven bezetten. Niet alleen Duitse, maar ook *Commonwealth* troepen kwamen om. Want de Maedelstede-mijn explodeerde 12 seconden later dan voorzien, terwijl intussen al het startsein voor de infanterieaanval was gegeven. De aanstormende manschappen werden gekwetst of gedood. Voor deze mensen is de mijnkrater hun laatste rustplaats gebleven. Bijzonder voor Maedelstede is de associatie met de dood van de Ierse nationalist, William Redmond, die deel uitmaakte van het Britse leger maar tegelijk een periode van streven naar zelfbestuur vertegenwoordigde. De Maedelstede mijnkrater heeft een bijzondere betekenis voor de herdenking van Eerste Wereldoorlog in Ierland. De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog kent nog altijd een breed maatschappelijk en internationaal draagvlak. Het open zicht vanaf de Vierstraat op de hoger gelegen kraterlip draagt bij tot de publieke belevingswaarde van dit relict;

Overwegende dat de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede technische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Ook al zijn ondermijningen traditionele vormen van oorlogsvoering, de ondergrondse oorlog in de Westhoek evolueerde en kende technische vernieuwingen. De grote mijnkrater van 1917 is het resultaat van de plaatsing van een dieptemijn, grote hoeveelheden springstof (42,6 ton) die diep (30 m) in de ondergrond werden ingegraven. Technisch werd dat pas mogelijk nadat met behulp van stalen zinkschachten de moeilijk bereikbare tertiële kleilagen in de ondergrond konden worden aangeboord. De omvang van de krater is representatief voor de fase in de oorlog waarbij men op grote diepte, vanuit de diepliggende droge kleilagen, het front ondermijnde. De springlading van Maedelstede was de op één na grootste van de hele Wijtschateboog;

Overwegende dat de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede ruimtelijk-structurerende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De mijnkrater van Maedelstede was ruimtelijk structurerend voor de naoorlogse heraanleg van het stratenpatroon. Hij was bepalend voor de heraanleg van de Oosthoekstraat na 1918, die ter hoogte van de krater in een brede bocht de vorm van de kraterlip volgt;

Overwegende dat de mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Mijnkraters vormden na hun ontstaan ideale locaties voor constructies, zoals schuilplaatsen of nieuwe aanzetten tot ondergrondse galerijen. Op hun beurt werden kraters als versterking in de frontlinies ingebouwd. Zij vormen dus ook potentiële vindplaatsen van archeologische resten van de Eerste Wereldoorlog,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, die het resultaat is van de ontploffing van een Britse dieptemijn op 7 juni 1917, relict van de mijnnenslag, Oosthoekstraat zonder nummer, Heuvelland (Kemmel), bekend ten kadaster Heuvelland, 7de afdeling, sectie C, perceelnummer 415P, 405C (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° culturele waarde;
- 3° technische waarde;
- 4° ruimtelijk-structurerende waarde;
- 5° archeologische waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° de met water gevulde krater genaamd Maedelstede;
- 2° de in het reliëf verhoogde kraterlip, die het resultaat is van de na de mijnexplosie neergestorte aarde uit de kratermond en die met grasland is omgeven. De noordwestelijke kraterlip is nog heel duidelijk waarneembaar als een verhoogde perceelsrand. Het niveauverschil langs de Oosthoekstraat is er heel geprononceerd. Een steil talud langs de weg onttrekt de krater aan het zicht vanaf de straat.

Art. 3. §1. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van de krater:
De bescherming heeft tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen te vrijwaren. Essentieel is het behoud van de mijnkraters en de kraterlip. Behoud, goed beheer en herstel indien nodig van de opgesomde erfgoedkenmerken en -elementen staan daarbij centraal. Daar tegenover staat dat het gangbare gebruik van de mijnkraters en de kraterlip, als deel uitmakend van een landbouwbedrijf, mogelijk moet blijven. Het bestendigen van een functie van deze mijnkrater, bij voorbeeld als visvijver of drinkpoel voor het vee, draagt bij tot het behoud ervan;
- 2° behoud van de reliëfvorm:
Het gebruikelijke onderhoud van de vegetatie op de kraterlip of in de kratermond door te snoeien, kappen of begrazen, is te allen tijde toegelaten. In het geval een boom gekapt moeten worden, kan dat best gebeuren door stomp en wortels niet te rooien. De wortels in het reliëfvolume voorkomen (versnelde) erosie en verstevigen de kraterwand en -lip. Ook om veiligheidsredenen -in het bijzonder omwille van munitie in de bodem- is het aangewezen is om de stomp niet te rooien of uit te frezen;
- 3° geen verharding van de kraterwand:
Wordt in de toekomst het herstel van de kraterrand overwogen, dan geeft men de voorkeur aan een 'zacht materiaal', zoals het aanvoeren van aarde ter versteviging van de wand, dus geen verharding of 'beschoeiing', zonder dat dit alles het volume van de kratermond aantast;
- 4° conserverende maatregelen:
zijn uitdrukkelijk toegelaten:
erosiebestrijdende maatregelen die de instandhouding van het kratervolume, de vorm en de topografie in het algemeen instandhouden;
het ruimen van slib dat de verlanding van de waterplas in de kratermond tegengaat;
conserverende of herstellende maatregelen (aanvullen volume aarde) die de instandhouding van krater en -lip bevorderen;
- 5° ontsluiting:
De bescherming brengt geen enkele verplichting tot ontsluiting van de site voor het publiek met zich mee.

§2. In uitvoering van deze beheersdoelstellingen geldt een verbod op het geheel of gedeeltelijk dempen van de kraters.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

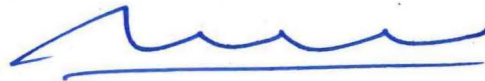
- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
- 3° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland;
- 4° het plaatsen of wijzigen van oeverbeschoeiing.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

07 FEB. 2018

Brussel,

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS